

17.8.2023

Ympäristöministeriö

Viite: Ympäristöministeriön lausuntopyyntö 3.7.2023, VN/12916/2023

VALTIOVARAINMINISTERIÖN LAUSUNTO LUONNOKSESTA HALLITUKSEN ESITYKSEKSI EDUSKUNNALLE LAIKSI PILAANTUNEIDEN ALUEIDEN PUHDISTAMISEN TUKEMISESTA ANNETUN LAIN MUUTTAMISESTA

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoa luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi pilaantuneiden alueiden puhdistamisen tukemisesta annetun lain muuttamisesta. Lakimuutoksen tavoitteena on tukea nykyistä tarkoituksenmukaisemmin Valtakunnallisen pilaantuneiden maa-alueiden riskinhallintastrategian (PIMA-strategia) päämäärän saavuttamista ja parantaa pilaantuneisuuden selvittämisen ja puhdistamisen järjestämiseen osoitetun valtion määrärahan vaikuttavuutta siten, että järjestämistehtävän piiriin saataisiin aiempaa enemmän ja merkittävämpiä kohteita.

Suomen ympäristökeskuksen sekä elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten ylläpitämässä maaperän tilan tietojärjestelmässä (MATTI-järjestelmässä) on yli 28 000 pilaantuneeksi epäiltyä kohdetta, joista noin 3 000 kohdetta sijaitsee pohjavesi- tai asuinalueen lähellä. Noin 800 kohdetta on kiireellisiä riskikohteita, joissa on mahdollisesti tarve valtiontuelle tai muulle rahoitukselle.

Valtiovarainministeriön lausunto

Pilaantuneiden alueiden selvittämissä ja puhdistamisessa käytetään ensisijaisena tukimuotona valtionavustuksia. Avustusten kustannuksiin osallistuu valtion lisäksi pilaantuneesta kohteesta vastaava taho, joka useimmiten on kunta. Pilaantuneiden alueiden selvittämissä ja puhdistamisessa on käytössä myös järjestämistehtävä, jonka kustannuksista vastaa tällä hetkellä yksinomaan valtio. Esityksessä säädettäisiin järjestämistä koskevan tehtävän kustannusten jakamisesta, jolloin järjestämistehtävän kustannukset jatkossa jaettaisiin viranomaisen sekä yhteistyöosapuolen kesken. Yhteistyöosapuolen ennakoidaan tässäkin asiassa olevan useimmiten kunta. Edelleen olisi kuitenkin mahdollista, että valtio (viranomaisena Pirkanmaan ELY-keskus) vastaisi järjestämistehtävän kaikista kustannuksista, jos se olisi välttämätöntä yleisen ympäristöedun kannalta tai jos pilaantuneisuudesta aiheutuu tai uhkaa aiheutua erityisen vakavaa vaaraa tai haittaa terveydelle tai yksilön asuinympäristölle.

Esityksellä ei ole vaikutusta tukiviranomaisena toimivan Pirkanmaan ELY-keskuksen saamiin määrärahoihin. Järjestämistehtävän kustannusten jakaminen valtion ja yhteistyötahon välillä ennakoidaan nopeuttavan pilaantuneiden alueiden puhdistamista ja sen katsotaan mahdollistavan myös aiempaa suurempien kohteiden toteutuksen.

Valtiovarainministeriö näkee hyvänä sen, että kunnat pääsevät järjestämistehävän piiriin jo käytössä olevien valtionavustusten lisäksi. Pirkanmaan ELY-keskuksen erityisosaamisen hyödyntäminen on myös tärkeää niille kunnille, joilla ei itsellään ole resursseja pilaantuneiden alueiden selvittämiseen ja puhdistamiseen.

Esityksen mukaan lakimuutoksesta aiheutuvat taloudelliset vaikutukset kohdistuisivat pääasiassa kuntiin. Tämä oletus pohjautunee kuntien aiempaan avustusten hakuaktiivisuuteen, kunnan vastuisiin mm. vanhoista kaatopaikoista ja kunnan tiettyihin toissijaisiin vastuisiin. Esityksessä olisi hyvä olla avattuna laajemmin pilaantuneiden alueiden määriä ja näiden alueiden vastuiden jakautumista. Kunnat eivät ole niin suurelta osin vastuussa pilaantuneista alueista kuin esityksestä voi saada käsityksen. Silti saattaa olla niin, että suurimmat taloudelliset vaikutukset saattavat kohdistua kuntiin, jos yksityiset vastuutahot, joilla vastuita pilaantuneista alueista on runsaasti, eivät hakeudu tukijärjestelmän piiriin.

Valtiovarainministeriö toteaa, että esityksen tavoitteet tukea PIMA-strategian päämääriä ja entistä merkittävämpien kohteiden puhdistamista ovat erittäin tärkeitä. Niukat resurssit ja maa-ainesten selvittämistä ja puhdistamista koskeva kustannustason nousu edellyttävät, että päätöksissä huomioitaisiin ennen kaikkea puhdistettavien kohteiden merkittävyys, ei niinkään niiden määrä.

Ylijohtaja, osastopäällikkö

Jani Pitkäniemi

Neuvotteleva virkamies

Lotta Mattsson

VN/12916/2023-VM-8

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: